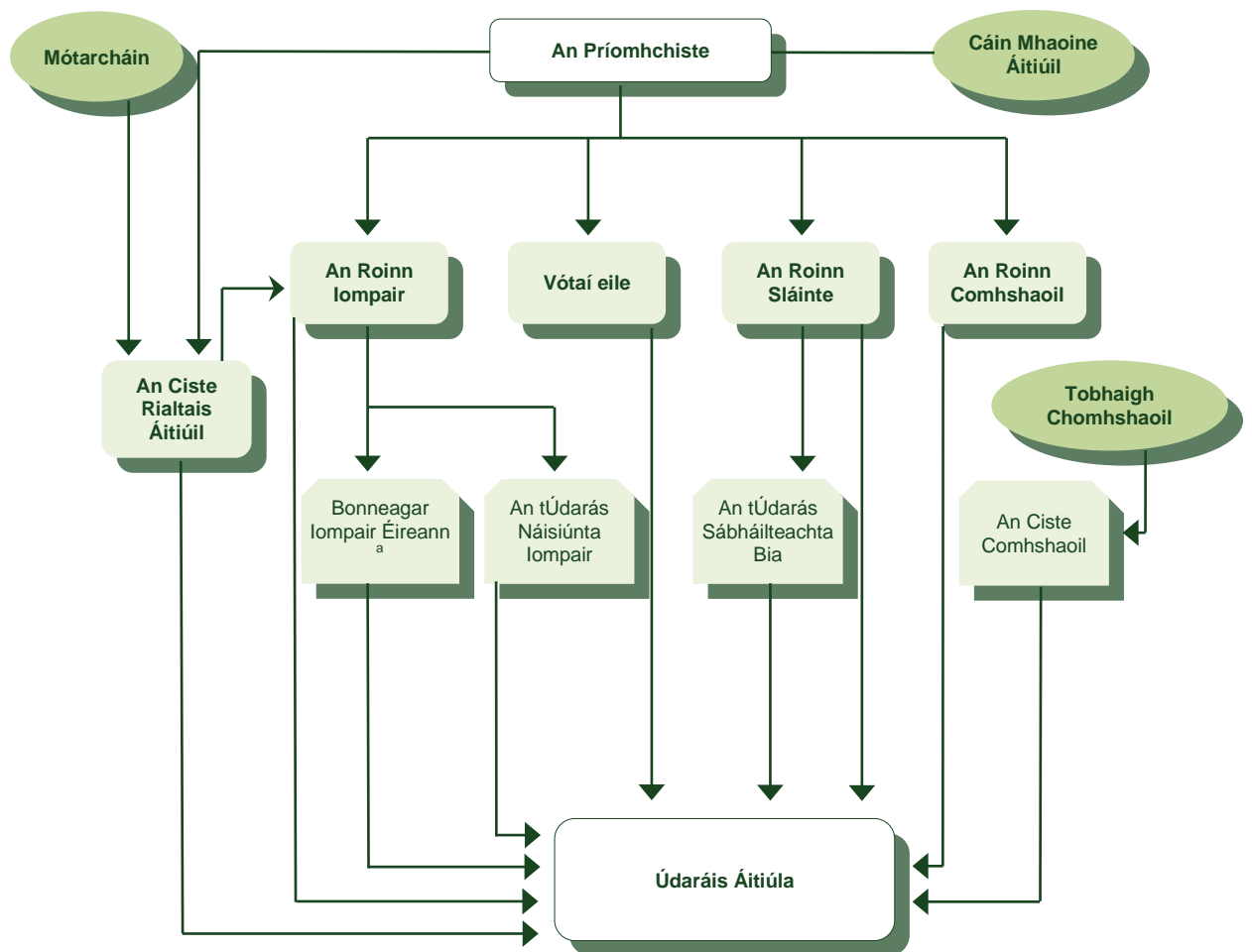

4 Maoiníú Rialtais Láir na nÚdarás Áitiúil

- 4.1 Faigheann na húdaráis áitiúla cuid mhór dá gcistiú bliantúil ó réimse ranna agus gníomhaireachtaí rialtais láir, mar atá léirithe i bhFíor 4.1. Is é príomhchuspóir na tuarascála seo breac-chuntas a thabhairt ar na cistí ag sreabhadh ó fhoinsí rialtais láir, agus tríóthu, chuig na húdaráis áitiúla, agus ar na cuspóirí ar soláthraíodh na cistí lena n-aghaidh.

Fíor 4.1 Sreabhadh an mhaoinithe rialtais láir chuig na húdaráis áitiúla in 2015

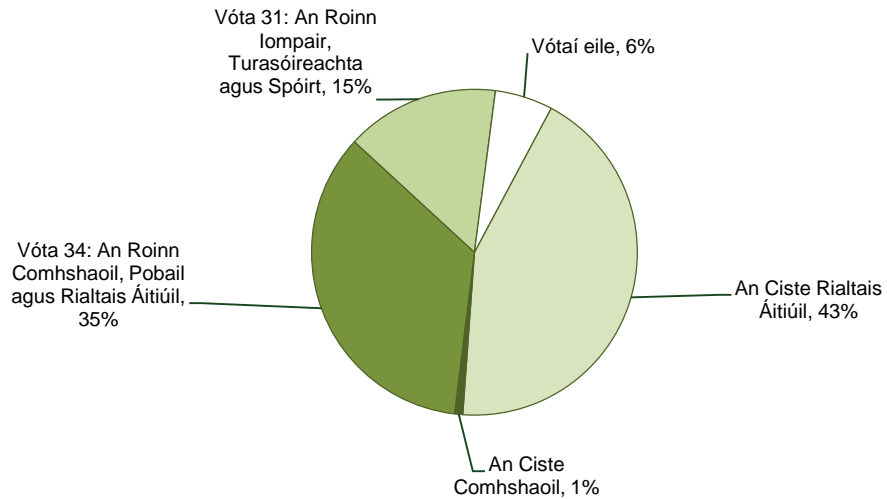
Foinse: Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

Nóta: a Cúireadh Bonneagar Iompair Éireann ar bun i Lúnasa 2015 nuair a rinneadh cónascadh idir an tÚdarás um Bóithre Náisiúnta agus an Ghníomhaireacht um Fháil Iamróid.

Aistrithe ón Rialtas Láir

- 4.2 Ba é €1.99 billiún iomlán an chistithe chuig na húdaráis áitiúla ó fhoinsí rialtais láir in 2015, méadú 16% ar 2014.¹ Cistiú ón Státchiste a bhí in 56%⁴ den tsuim iomlán sin. Ba tríd an Ciste Rialtais Áitiúil agus an Ciste Comhshaoil a soláthraíodh an chuid eile (féach Fíor 4.2). An Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil ('an Roinn') a dhéanann an dá chiste sin a riar.²

Fíor 4.2 Foinsí de mhaoiniú rialtais láir d'údaráis áitiúla, 2015

Foinse: Anailís arna déanamh ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

An Ciste Rialtais Áitiúil

- 4.3 In 2015, ba le fáltais ó mhótarcháin (€1.1 billiún), fáltais ón gcáin mhaoine áitiúil (€469 milliún) agus ranníocaíocht €241 mhilliún ón Státchiste faoin Vóta don Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil a maoiníodh an Ciste Rialtais Áitiúil go príomha.³ Íocadh suim €481 mhilliún (2014: €520 milliún) leis an Státchiste ón gCiste Rialtais Áitiúil ar iarratas an Aire Airgeadais faoi Alt 6 den Acht Rialtais Áitiúil, 1998, arna leasú le hAlt 44 den Acht Comhshaoil (Forálacha Ilghnéitheacha), 2015.

- 4.4 In 2015, fuair Uisce Éireann €399 milliún ón gCiste Rialtais Áitiúil i leith chostas na seirbhísí a bhaineann le huisce ar chuir na húdaráis áitiúla ar fáil iad roimhe sin. Thug an Roinn deontais dar luach €15 mhilliún d'údaráis áitiúla ón gCiste Rialtais Áitiúil in 2015 i leith costas íocaíochtaí caipitil áirithe le haghaidh seirbhísí uisce a bhí ag na húdaráis áitiúla nár aistríodh iad chuig Uisce Éireann.

An Ciste Comhshaoil

- 4.5 Úsáidtear an Ciste Comhshaoil go príomha chun tacú le tionscnaimh, feachtais agus cláir chomhshaoil. Is ar leibhéal áitiúil nó réigiúnach a eagraítear go leor díobh sin faoi choimirce na n-údarás áitiúil. Fáltais ón tobhach ar mhálaí plaisteacha a bhíonn á íoc ag tomhaltóirí agus á bhailiú ag na Coimisinéirí Ioncaim agus fáltais ón tobhach ar líonadh talún atá sa Chiste Comhshaoil. Bíonn eisíocaíochtaí ón gCiste imfhálaithe chun cabhrú le tionscadail a bhfuil mar aidhm leo an timpeallacht a chosaint nó a fheabhsú.

1 Áirítear ann aistrithe sainaitheanta os cionn €1 mhilliún. D'fhéadfaí go mbeadh aistrithe ní ba lú eile ann nár cuireadh san áireamh iad.

2 Athraíodh ainm na Roinne go dtí an Roinn Tithíochta, Pleanála, Pobail agus Rialtais Áitiúil in Iúil 2016.

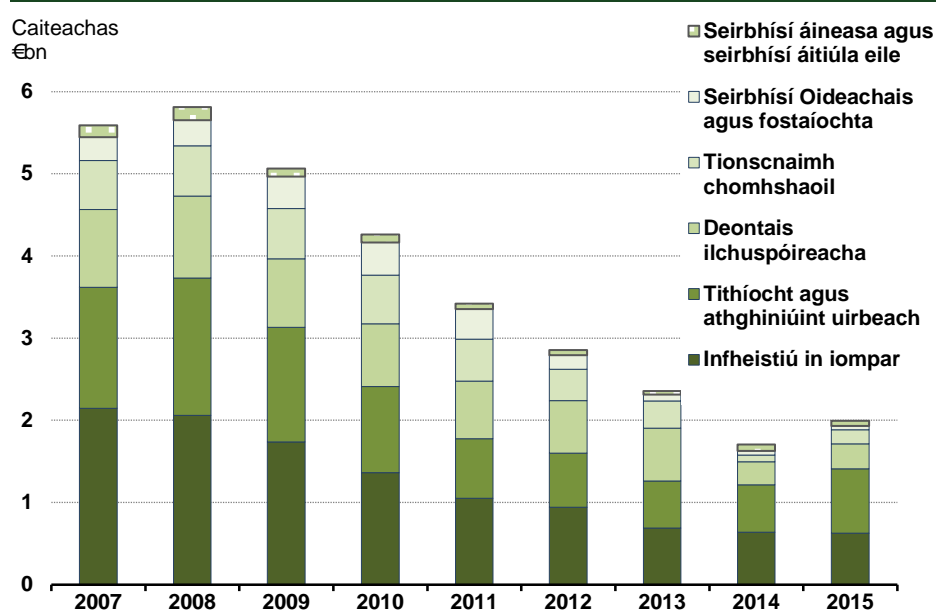
3 Is iad na Coimisinéirí Ioncaim a dhéanann an Cháin Mhaoine Áitiúil a riar. Íoctar fáltais na Cánach isteach sa Phríomhchiste i dtosach, ansin íoctar isteach sa Chiste Rialtais Áitiúil iad.

4 **Ceartúchán:** Bhí an figiúr a foilsíodh ar an gcéad dul síos, .i. 76%, mícheart. Tá an figiúr atá luaite anois i gceart.

Úsáid an mhaoinithe ón rialtas láir

- 4.6 Ní mór formhór an mhaoinithe ón rialtas láir arna chur ar fáil d'údarás áitiúla a úsáid le haghaidh seirbhísí sonraithe de chuid na n-údarás áitiúil. Is féidir iad sin a aicmiú de réir sé chatagóir leathana de chlár. Tá miondealú i bhFíor 4.3 ar na haistrithe chuig údarás áitiúla idir 2007 agus 2015 ina léirítear na clár ar tacaíodh leo (tá miondealú mionsonraithe le fáil in Iarscríbhinn A).
- 4.7 Bhain thart ar 70% den soláthar iomlán ón rialtas láir chuig na húdarás áitiúla le dhá chatagóir in 2015. Ba iad sin clár thithíochta agus athghiniúna uirbíg (39%) agus clár iompair (31%).

Fíor 4.3 Aistrithe ón rialtas láir chuig údarás áitiúla, de réir an chlár caiteachais, 2007 go 2015

Foinse: Iarscríbhinn A

Leithdháiltí na Cánach Maoine Áitiúla d'údarás áitiúla

- 4.8 Go dtí 2014, sholáthraí maoiniú ón gCiste Rialtais Áitiúil d'údarás áitiúla dá gcuid gníomhaíochtaí laethúla go príomha trí dheontais ilchuspóireacha. Ní íoctar deontais ilchuspóireacha ó bhí 2015 ann, agus íoctar leithdháiltí Cánach Maoine Áitiúla (CMÁ) ina n-ionad sin.
- 4.9 I Meán Fómhair 2014, chinn an Rialtas gur ar an mbonn seo a leanas a sholáthraí na leithdháiltí CMÁ do na húdarás áitiúla in 2015
- coinnítear go háitiúil 80% de na fáiltais i limistéar údarás áitiúil
 - déantar an 20% eile a athdháileadh chun cistiúchán breise a sholáthar d'údarás áitiúla áirithe a bhfuil bonn cánach maoine níos lú acu. Ar an ábhar sin, chinnteofaí go mbeadh na leithdháiltí CMÁ ar aon dul leis an leibhéal cistiúcháin faoi na deontais ilchuspóireacha in 2014 ar a laghad
 - cuirfear san áireamh leis an leithdháileadh aon chinneadh arna dhéanamh ag comhaltaí tofa na n-údarás áitiúil na rátaí CMÁ a athrú sa limistéar údarás áitiúil de réir an Achta Airgeadais (Cáin Mhaoine Áitiúil), 2012.

- 4.10** Agus anailís á déanamh ar thionchar na leithdháiltí cistiúcháin CMÁ, aicmiódh na húdaráis áitiúla idir an 12 údarás i suíomh barrachais cistiúcháin i gcomparáid leis an deontas ilchuspóireach a leithdháileadh orthu in 2014 (móronaid uirbeacha agus contaetha sa chrios comaitéireachta den chuid is mó) agus na 19 n-údarás eile a raibh cistiúchán breise de dhíth orthu lena dtabhairt cothrom lena leibhéal cistiúcháin roimhe sin (údaráis ar a raibh cothromú de dhíth), féach Fíor 4.4.

Fíor 4.4 Leithdháileadh CMÁ ar údaráis áitiúla le haghaidh 2015

	Aicmiú na n-údarás áitiúil		Iomlán
	Údaráis i suíomh barrachais	Údaráis ar a raibh cothromú de dhíth	
	€m	€m	
Coinnithe sa limistéar áitiúil (80%) ^a	282	118	400
Cistiúchán cothromaithe (20%) ^b	–	102	102
Íslíú le haghaidh laghduithe sa ráta CMÁ	(43)	(1)	(44)
Leithdháiltí CMÁ do 2015	239	219	458
Deontas ilchuspóireach 2014	62	220	282

Foinse: An Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil

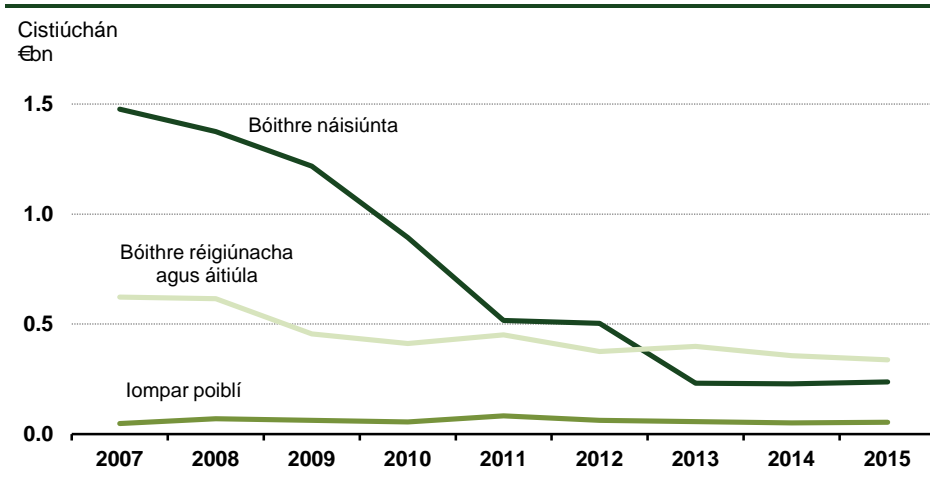
- Nótaí:
- a Cinneadh na leithdháiltí bunaithe ar na réamh-mheastacháin ba dhéanaí ar ioncam CMÁ in 2015. €500 milliún a bhí ann an tráth sin (roimh an athrúcháin). Cruinníodh €469 milliún de CMÁ (tar éis an athrúcháin) agus íocadh isteach sa Chiste Rialtais Áitiúil é in 2015.
 - b Tá ciste cothromaithe €100 milliún i gceist leis an 20% sin de CMÁ nach gcoinnítear sa limistéar áitiúil é. Is ionann é sin agus easnamh €2 mhiliún chun an suíomh a chothromú do na húdaráis áitiúla ar fad.

- 4.11** Tá de rogha ag na húdaráis áitiúla athrú suas le 15% a dhéanamh ar rátaí CMÁ de réir Acht 2012. Le haghaidh 2015, chinn sé údarás áitiúla laghdú 15% (an ráta uasta ceadaithe) a dhéanamh ar an CMÁ ar chostas €35.4 milliún. Rinne ocht gcinn eile d'údaráis áitiúla laghdú idir 1.5% agus 10% a dhéanamh ar an CMÁ ar chostas €8.2 milliún. Níor roghnaigh aon údarás áitiúil an ráta CMÁ a ardú in 2015.
- 4.12** I gcás an 12 údarás i suíomh barrachais cistiúcháin, chinn an Rialtas gur mar seo a leanas a d'úsáidfid an barrachas
- beidh cuid de ar fáil le haghaidh cuspóirí lánroghnacha an údaráis (20% den ioncam iomlán measta ó CMA sa limistéar údaráis áitiúil ábhartha (roimh aon chinneadh an ráta a athrú) a bhí le bheith ann nó, i gcás inar lú an barrachas ná 20%, an méid iomlán)
 - an chuid eile, más ann dó, chun roinnt seirbhísí áitiúla a chistiú sa réimse tithíochta agus bóithre a raibh cistiúchán ón rialtas láir le fáil ag an údarás áitiúil lena n-aghaidh.
- 4.13** I gcás an 12 údarás i suíomh barrachais cistiúcháin, bhí an cistiúchán CMA a soláthraíodh (€239 milliún) €177 milliún ní ba mhó ná an deontas ilchuspóireach in 2014. Tugadh treoir do na húdaráis sin an cistiúchán a úsáid mar seo a leanas
- €131 mhiliún le haghaidh seirbhísí tithíochta
 - €22 mhiliún le haghaidh seirbhísí bóithre
 - €86 mhiliún le haghaidh cuspóirí ginearálta/lánroghnacha.

Infheistiú in iompar

- 4.14** Tá de fhreagracht Bonneagar Iompair Éireann, a fheidhmíonn faoi choimirce na Roinne Iompair, Turasóireachta agus Spóirt, na bóithre náisiúnta a fheabhsú agus a chothabháil. Go hiondúil, úsáideann Bonneagar Iompair Éireann na húdaráis áitiúla mar ghníomhaithe chun tionscadail bóithre a sheachadadh, agus díríonn sé an cistiúchán tríothu sin.
- 4.15** Faigheann an Roinn Iompair, Turasóireachta agus Spóirt leithdháileadh ón gCiste Rialtais Áitiúil chun bóithre réigiúnacha agus áitiúla a chothabháil. Soláthraíonn an Roinn cistiúchán do na húdaráis áitiúla trí chóras íocaíochta Bonneagar Iompair Éireann.
- 4.16** Feidhmíonn an tÚdarás Náisiúnta Iompair faoi choimirce na Roinne Iompair, Turasóireachta agus Spóirt freisin, agus soláthraíonn sé cistiúchán d'údaráis áitiúla le haghaidh feabhsuithe áirithe sa chóras iompair phoiblí. I measc na gcuspóirí cistiúcháin, áirítear rochtain níos fearr ar an iompar poiblí do dhaoine breacaosta, sreafaí tráchta níos fearr, bealaí breise le haghaidh rothaithe agus coisithe, agus rochtain níos fearr le haghaidh busanna agus tacsaithe.
- 4.17** Léirítear i bhFíor 4.5 an treocht i leibhéal an chistiúcháin ó fhoinsí rialtais láir arna chur ar fáil d'údaráis áitiúla i leith na bpríomhréimsí iompair.

Fíor 4.5 Cistiúchán d'údaráis áitiúla le haghaidh bonneagar iompair, 2007 go 2015

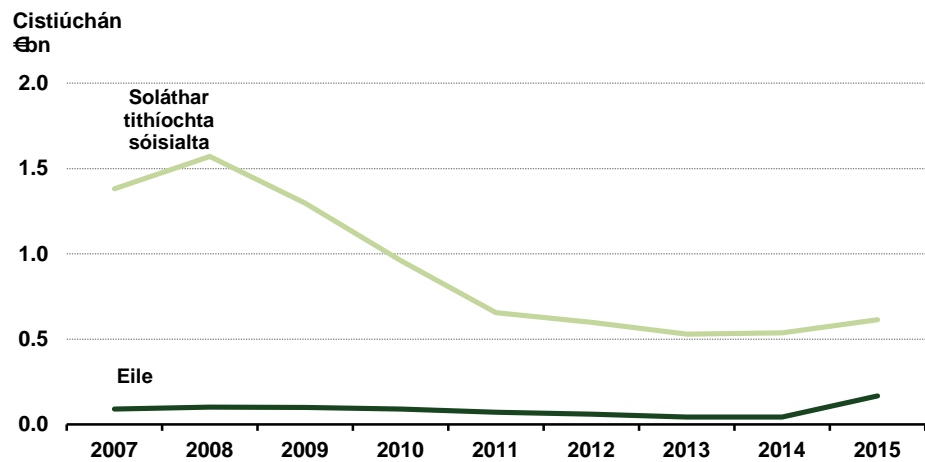

Foinse: Iarscríbhinn A

Tithíocht agus athghiniúint uirbeach

- 4.18** Soláthraíonn an Roinn formhór an chistiúcháin don tithíocht agus don athghiniúint uirbeach go díreach do na húdaráis áitiúla. Bíonn ar roinnt údaráis áitiúla (deich gcinn faoi láthair) seirbhísí tithíochta a chistiú iad féin ó fháltais bharrachais CMÁ, ar luach arna chur in iúl ag an Roinn don údarás. Úsáideann na húdaráis áitiúla an cistiúchán chun tacú le soláthar tithíochta sóisialta lena n-áirítear trí chlár tógála agus fála an údaráis áitiúil, obair athghiniúna agus feabhais, úsáid tháirgiúil a bhaint as aonaid fholmha in athuair, lóistín don lucht siúil a sholáthar, tithíocht dheonach agus comharthithíocht, an Scéim Cóiríochta Cíosa, an Clár Caiteachais Reatha don Tithíocht Shóisialta, Íocaíocht Cúnaimh Tithíochta, deontais oiriúnaithe tithe, agus cóiríocht do dhaoine gan dídean. Léirítear i bhFíor 4.6 an treocht i leibhéal an chistiúcháin le haghaidh soláthar tithíochta.

Fíor 4.6 Cistiúchán d'údaráis áitiúla lena infheistiú i dtithíocht agus in athghiniúint uirbeach, 2007 go 2015

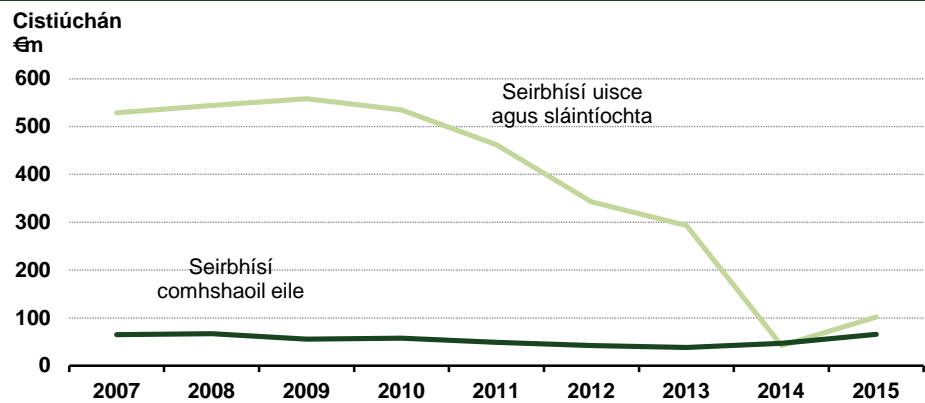

Foinse: Iarscríbhinn A

Tionscnaimh chomhshaoil

- 4.19** Léirítear i bhFíor 4.7 an treocht i leibhéal an chistiúcháin ó fhoinsí rialtais láir arna chur ar fáil d'údaráis áitiúla i leith tionscnaimh chomhshaoil. Tá laghdú mór tagtha ar an gcistiúchán le haghaidh tionscadail infheistíochta do sheirbhísí uisce agus sláintíochta ó 2014 i leith toisc gur aistríodh na feidhmeanna sin ó na húdaráis áitiúla go hUisce Éireann.

Fíor 4.7 Cistiúchán d'údaráis áitiúla le haghaidh tionscnaimh chomhshaoil, 2007 go 2015

Foinse: Iarscríbhinn A

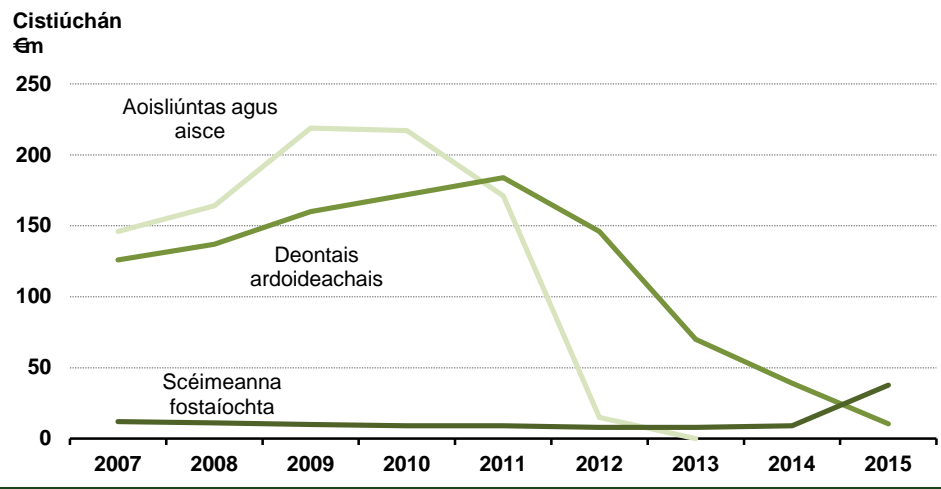
- 4.20** Áirítear i measc an chistiúcháin le haghaidh tionscnaimh chomhshaoil in 2015 cistí le haghaidh oibreacha faoisimh tuile arna soláthar ag Oifig na nOibreacha Poiblí. Soláthraíodh cistiúchán ón gCiste Rialtais Áitiúil d'údaráis áitiúla le haghaidh oibreacha deisiúcháin de bharr damáiste stoirme tar éis sraith stoirmeacha móra a bhí ina gcúis le tuilte ag deireadh 2015.

Seirbhísí oideachais agus fostaíochta

- 4.21** In 2015, thosaigh an Roinn Post, Fiontar agus Nuálaíochta ar chistiúchán a sholáthar d'údaráis áitiúla chun díol as na costais a bhaineann le tacaíochtaí forbartha fiontar áitiúla a chur ar fáil don earnáil micrifhiontair trí na hOifigí Fiontair Áitiúil (OFÁ).
- 4.22** Rinneadh foráil sa reachtaíocht in 2014 do bhunú na nOifigí; díscaoileadh na mBord Fiontair Contae agus aistriú a bhfeidhmeanna chuig Fiontraíocht Éireann; agus feidhmiú na bhfeidhmeanna sin ag na hOifigí Fiontair Áitiúil thar ceann Fhiontraíocht Éireann.¹ Is í an Roinn atá freagrach as beartas agus as cistiúchán i gcónaí. An cuspóir atá ann ná go mbeidh na hOifigí ina n-ionad ilfhreastail ina soláthrófar tacaíocht agus seirbhísí chun micrifhiontair agus fiontair bheaga i ngach limistéar áitiúil a chur ar bun, a fhás agus a fhorbairt. Tá sé beartaithe gur trí na hOifigí sin a bheifear in ann teacht ar an bhfaisnéis ar fáil a bhaineann le tacaíochtaí Stáit le haghaidh micrifhiontar agus fiontair bheaga.
- 4.23** Tríd an rannóg nua do Mhicrofhiontair agus d'Fhiontair bheaga dá cuid, soláthraíonn Fiontraíocht Éireann raon tacaíochtaí do na hOifigí Fiontair Áitiúil lena n-áirítear tacaíocht straitéiseach, riaracháin, theicniúil agus airgeadais. Áirítear le tacaíocht airgeadais riarachán a dhéanamh ar dháileadh chistiúchán na Roinne ar gach údarás áitiúil de réir nósanna imeachta comhaontaithe.
- 4.24** Cuireann na hOifigí raon leathan seirbhísí ar fáil d'fhiontraithe agus d'fhiontair áitiúla lena n-áirítear tacaíochtaí airgeadais díreacha do mhicreaghnóthaí incháilithe agus seirbhísí comhairleacha ar raon saincheistanna amhail réitigh mhaoine áitiúla, rialacháin an údaráis áitiúil, planáil, inrochtaineacht, an comhshaol, agus soláthar. Ina theannta sin, soláthraíonn na hOifigí meantóireacht d'fhiontraithe agus d'fhiontair mar aon le hoiliúint i réimsí amhail gnólacht a bhunú agus a bhainistiú.
- 4.25** Cúiteoidh an Roinn Coimirce Sóisialaí na húdaráis áitiúla as caiteachas a thabhaíonn siad ar thionscadail áirithe fostaíochta pobail agus tionscnaimh jabanna.
- 4.26** Roimhe seo (mar atá léirithe i bhFíor 4.8), chuitigh an Roinn Oideachais agus Scileanna údaráis áitiúla as caiteachas suntasach a thabhaigh siad i ndáil leo seo a leanas
- deontais a íocadh le mic léinn
 - pinsin a íocadh le hiarfhostaithe coistí gairmoideachais agus institiúidí teicneolaíochta atá ar scor.
- 4.27** Faoi na socrúithe athbhreithnithe
- is gá gach iarratas nua ar dheontais mac léinn a chur isteach chuig Tacaíocht Chomhchoiteann do Mhic Léinn in Éirinn (SUSI)
 - ó 2013 i leith, is í Rannóg Pinsean Oifig an Phámháistir Ghinearálta sa Roinn Airgeadais a íocann pinsin. Gearrtar na costais pinsean ar vóta na Roinne Oideachais agus Scileanna.

¹ An tAcht um Boird Fiontar Contae (Díscaoileadh), 2014.

Fíor 4.8 Cistiúchán d'údaráis áitiúla le haghaidh seirbhísí oideachais agus fostaíochta, 2007 go 2015

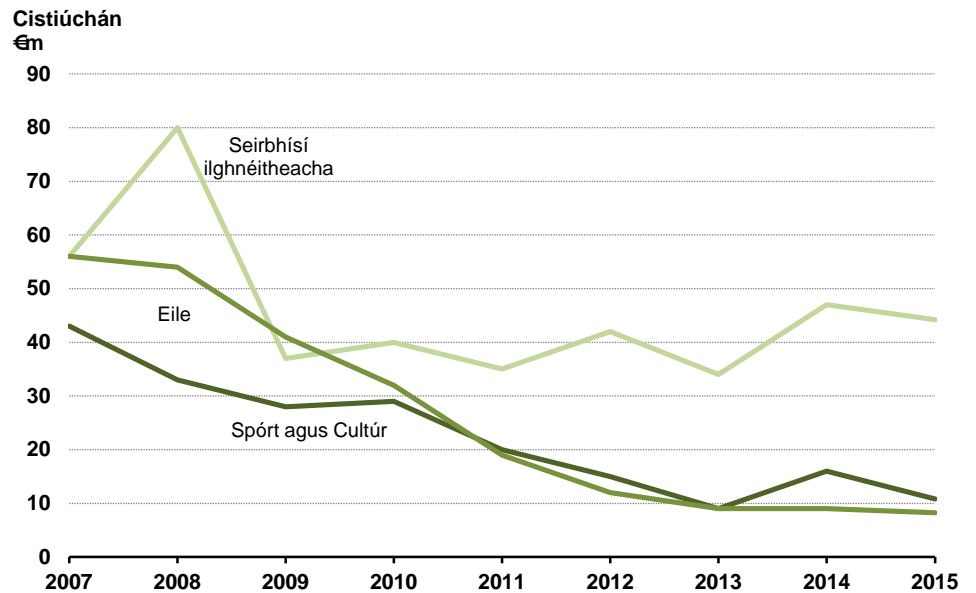

Foinse: Iarscríbhinn A

Seirbhísí áineasa agus seirbhísí áitiúla eile

4.28 Cuireann comhlachtaí rialtais láir cistiúchán ar fáil d'údaráis áitiúla freisin chun cabhrú leo seirbhísí a sholáthar amhail tionscadail spóirt agus chultúir, seirbhísí dóiteáin agus éigeandála, seirbhísí oidhreachta, agus seirbhísí leabharlainne agus cartlainne. Léirítear i bhFíor 4.9 an treocht i leibhéal an chistiúcháin i leith seirbhísí den sórt sin.

Fíor 4.9 Cistiúchán d'údaráis áitiúla le haghaidh seirbhísí áineasa agus seirbhísí áitiúla eile, 2007 go 2015

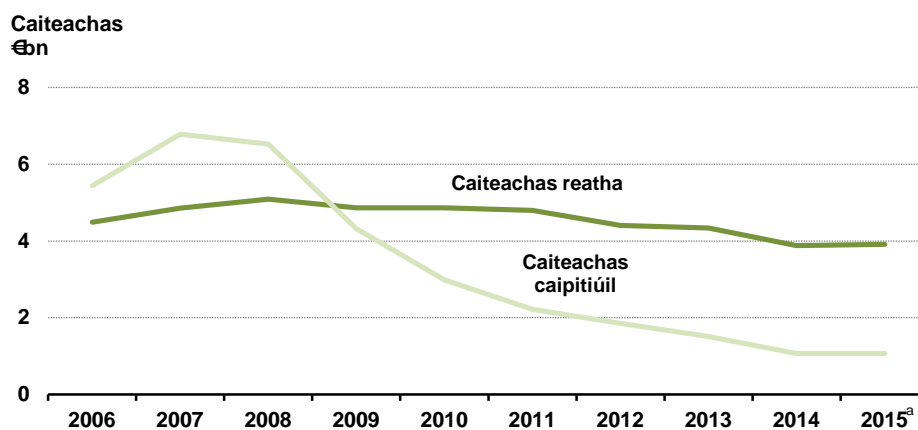
Foinse: Iarscríbhinn A

Nóta: Áirítear faoi 'Eile' seirbhísí dóiteáin agus éigeandála, seirbhísí leabharlainne, agus seirbhísí do dhaoine faoi mhíchumas.

Treochtaí i gcaiteachas na n-údarás áitiúil, 2006 go 2015

- 4.29** Ba é €5 bhiliún an caiteachas comhiomlán a rinne na húdarás áitiúla in 2014 (an bhliain is déanaí a bhfuil faisnéis iomlán iniúchta ar fáil lena haghaidh).¹ Cuimsíodh leis sin thart ar €1.1 billiún i gcaiteachas caipitiúil, agus tuairim is €3.9 billiún i gcaiteachas reatha (féach Fíor 4.10). Meastar nach mbeidh athrú ar an gcaiteachas measta le haghaidh 2015 i gcomparáid le leibhéal 2014.²
- 4.30** Faoi mar atá léirithe i bhFíor 4.10, tá laghdú tagtha bliain ar bhliain ar chaiteachas caipitiúil na n-údarás áitiúil ó baineadh amach buaic €6.8 billiún in 2007. Tháinig laghdú 29% ar an gcaiteachas caipitiúil in 2014 i gcomparáid leis an mbliain roimhe, agus tá laghdú tagtha freisin ar chaiteachas reatha na n-údarás áitiúil le roinnt blianta anuas.

Fíor 4.10 Caiteachas na n-údarás áitiúil de réir cineáil, 2006 go 2015

Foinse: An Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil

Nóta: a Réamh-mheastacháin is ea iad na figiúirí do 2015. Úsáidtear figiúirí iniúchta le haghaidh na mblianta ar fad roimhe sin.

Maoirseacht an rialtais láir ar údarás áitiúla

- 4.31** Tá dhá phríomhchóras ann ina ndéanann an rialtas láir maoirseacht ar chaiteachas na n-údarás áitiúil: Seirbhís Iniúchta an Rialtais Áitiúil agus an Coimisiún Náisiúnta Maoirseachta agus Iniúcháireachta.

Seirbhís Iniúchta an Rialtais Áitiúil

- 4.32** Déanann Seirbhís Iniúchta an Rialtais Áitiúil iniúchadh ar ráitis airgeadais gach údarás áitiúil. Déantar an tuairim iniúchára agus aon ní a thagann chun cinn san iniúchadh a thuairisciú don údarás áitiúil ábhartha. Seoltar cóip de gach tuarascáil iniúchára chuig an Aire agus foilsítear í ar láithreán gréasáin na Roinne. Aithníonn an Roinn saincheisteanna ar fud na hearnála atá le fiosrú a thagann chun cinn i dtuarascálacha iniúchára, agus téann an Roinn i dteagmháil leis na húdarás áitiúla ábhartha má theastaíonn breis faisnéise ar shaincheist ar leith.
- 4.33** Déanann an tSeirbhís Iniúchta iniúchtaí luach ar airgead ar oibríochtaí na n-údarás áitiúil freisin. Tuairiscítear torthaí na n-iniúchtaí sin don Aire.

¹ Áirítear anseo caiteachas na 26 chomhairle contae, na dtrí chomhairle cathrach, agus an dá chomhairle cathrach agus contae.

² Ní raibh comhthiomsú thorthaí caiteachais na n-údarás áitiúil le haghaidh 2015 tugtha chun críche ag an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil agus an tuarascáil seo á foilsiú.

- 4.34** Foilsítear tuarascáil bhliantúil ar ghníomhaíochtaí na Seirbhíse Iniúchta. Tá achoimre ann ar thorthaí an iniúchta i leith ráitis airgeadais bhliantúla na n-údarás áitiúil ar fad. Foilsíodh an tuarascáil bhliantúil ar ghníomhaíocht i Márta 2016, agus áirítear ann torthaí na n-iniúchtaí ar ráitis airgeadais 2014.¹ Cuirtear béim sa tuarascáil ar shaincheisteanna a bhaineann go sonrach leis an earnáil agus le húdarais ar leith, amhail ioncam agus caiteachas don earnáil, suíomh ioncaim charnagh gach údarás áitiúil, agus an fheidhmíocht maidir le bailiú ioncaim.

An Coimisiún Náisiúnta Maoirseachta agus Iniúcháireachta

- 4.35** Bunaíodh an Coimisiún Náisiúnta Maoirseachta agus Iniúcháireachta ('an Coimisiún') in Iúil 2014.² Tá raon leathan feidhmeanna ag an gCoimisiún atá dírithe ar mhionscrúdú ar fheidhmíocht an rialtais áitiúil, lena n-áirítear an fheidhmíocht airgeadais.
- 4.36** Tá straitéis an Choimisiúin agus tuairiscí ar a ghníomhaíochtaí do 2015 leagtha amach ina thuarascáil bhliantúil do 2015.³ Tá sé ráite ag an gCoimisiún ina straitéis go ndéanfaidh sé mionscrúdú neamhspleách ar fheidhmíocht na n-údarás áitiúil trí thuarascálacha téamacha agus, nuair is gá, trí éisteachtaí ó bhéal maidir le hábhair atá faoina shainchúram. Is iad tuarascálacha foilsithe na príomh-ascuir dá chuid, agus cuirfead na tuarascálacha sin faoi bhráid Coistí Oireachtais ábhartha. Tá sé beartaithe ag an gCoimisiún faireachán a dhéanamh ar thorthaí a chuid oibre i dtéarmaí chur i bhfeidhm a moltaí.

Amhail Meitheamh 2016, tá ocht dtuarascáil foilsithe ag an gCoimisiún

- Pleananna Corparáideacha na nÚdarás Áitiúil, 2015-2019
- Táscairí Feidhmíochta in Údarais Áitiúla 2014
- Suirbhé um Shástacht Thionóntaí na nÚdarás Áitiúil
- Tuarascáil Dearbhaithe Cáilíochta maidir le Cód Caiteachais Phoiblí na nÚdarás Áitiúil, 2014
- Athchóirithe ón Athbhreithniú ar Éifeachtúlacht an Rialtais Áitiúil
- Tionscadail Seirbhísí Comhroinnte an Rialtais Áitiúil
- Bailiú Rátaí i measc na nÚdarás Áitiúil, 2013-2014
- Feidhmíocht Airgeadais na nÚdarás Áitiúil, 2013-2015: Easnaimh, Tuairim Iniúcháir agus Ráitis Airgeadais.

¹ Seirbhís Iniúchta an Rialtais Áitiúil, Forbhreathnú ar Obair na nIniúcháirí Rialtais Áitiúil, Márta 2016.

² Tá foráil san Acht um Athchóiriú Rialtais Áitiúil, 2014, do bhunú an Choimisiúin agus cuireadh an Coimisiún ar bun go foirmiúil le hIonstraim Reachtúil Uimh. 297 de 2014.

³ Tuarascáil Bhliantúil an Choimisiúin Náisiúnta Maoirseachta agus Iniúcháireachta, 2015 (Aibreán 2016).

- 4.37** I measc ualach oibre reatha an Choimisiúin, áirítear tionscadail ar na nithe seo a leanas
- cothabháil agus bainistiú stoc tithíochta na n-údarás áitiúil
 - feidhmiú a bhfeidhmeanna reatha i measc údarais áitiúla maidir le tithíocht ar cíos san earnáil phríobháideach
 - táscairí feidhmíochta in údarais áitiúla in 2015.

- 4.38** Maoinítear obair an Choimisiúin tríd an gCiste Rialtais Áitiúil. Ba é €114,000 an caiteachas in 2015 (2014: €47,000) agus táillí na gcomhaltaí a bhí sa tsuim sin den chuid ba mhó. Is é €200,000 a leithdháileadh le haghaidh 2016. Beirt bhall foirne a bhí ag an gCoimisiún (triúr ball foirne a bhí ann in 2014). An Roinn a chuireann na baill foirne ar fáil. Ba é €115,000 (2014: €88,000) costas na mball foirne sin, agus tháinig an tsuim sin ó vóta na Roinne.

Conclúidí

- 4.39** Scéal an-chasta atá sa chistiúchán rialtais láir do na húdaráis áitiúla, agus tá aistriú ann ó ranna éagsúla le haghaidh go leor cuspóirí éagsúla. Íocann ranna cistiúcháin cineálacha áirithe cistiúcháin go díreach leis na húdaráis áitiúla, ach íoctar cistiúchán eile trí ghníomhaireachtaí roinne.
- 4.40** Díreach faoi bhun €2 bhilliún a bhí i luach iomlán na n-aistriú cistiúcháin a íocadh le húdaráis áitiúla ó fhoinsí rialtais láir in 2015. €5.8 billiún a bhí i luach na n-aistriú in 2008. Baineann cuid mhór den laghdú ar an leibhéal cistiúcháin mar thoradh ar an aistriú freagrachtaí ó údaráis áitiúla chuig gníomhaireachtaí eile.

Iarscríbhinn A Aistrithe ón rialtas láir chuig údaráis áitiúla, de réir an chláir caiteachais, 2007 go 2015

Catagóir an Chaiteachais	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	€m	€m	€m	€m	€m	€m	€m	€m	€m
Infheistiú in iompar									
Feabhas ar bhóithre náisiúnta	1,476	1,374	1,218	893	516	503	232	228	236
Feabhas ar bhóithre réigiúnacha agus áitiúla	622	616	455	412	451	376	399	357	337
Iompar poiblí (iocaíochtaí caipitiúla)	48	70	63	56	83	62	57	51	54
	2,146	2,060	1,736	1,361	1,050	941	688	636	627
Tithíocht agus athghiniúint uirbeach									
Soláthar tithíochta sóisialta	1,382	1,571	1,297	961	655	598	529	536	614
Tithíocht inacmhainne, srl.	64	89	94	84	68	58	43	39	3
Tacaíochta tithíochta eile	6	7	4	6	4	3	1	5	114
Athghiniúint uirbeach	20	5	1	–	–	–	–	–	50
	1,472	1,672	1,396	1,051	727	659	573	580	781
Tionscnaimh chomhshaoil									
Seirbhísí uisce agus sláintíochta	529	544	558	535	462	343	293	42	102
Oibreacha faoisimh tuile	14	3	5	17	8	22	10	27	43
Bainistíocht dramhaíola	28	27	8	11	11	5	9	5	3
Athchúrsáil	12	22	14	14	12	4	8	2	–
Bearta comhshaoil eile	11	15	29	16	18	11	11	13	20
	594	611	614	593	511	385	331	89	168
Seirbhísí Oideachais agus fostaíochta									
Deontais ardoideachais	126	137	160	172	184	146	70	39	11
Costais aoisliúntais agus aiscí	146	164	219	217	171	15	–	–	–
Scéimeanna fostaíochta	12	11	10	9	9	8	8	8	36
	284	312	389	398	364	169	78	47	47
Seirbhísí áineasa agus seirbhísí áitiúla eile									
Linnte snámha	28	20	11	3	10	8	5	–	1
Seirbhísí dóiteáin agus éigeandála	24	24	20	19	12	6	5	7	6
Seirbhís leabharlainne	17	15	9	6	7	6	4	2	2
Deontais spóirt, clóis súgartha agus tograí cultúrtha	8	5	11	21	9	6	3	11	9
Seirbhísí oidhreacht (oidhreacht ailtireachta)	7	8	6	5	1	1	1	5	1
Seirbhísí do dhaoine faoi mhíchumas	15	15	12	7	–	–	–	–	–
Seirbhísí caipitiúla ilghnéitheacha	24	40	14	18	11	16	11	9	14
Seirbhísí ilghnéitheacha ^a	32	40	23	22	24	26	23	38	32
	155	167	106	101	74	69	53	72	65
Deontais ilchuspóireacha	948	999	833	763	700	638	642	281	–
Leithdháiltí CMÁ –	–	–	–	–	–	–	–	–	306
ilchuspóireacha/lánroghnacha ^b									
Cistiúchán iomlán a soláthraíodh do na húdaráis áitiúla	5,599	5,821	5,074	4,267	3,426	2,861	2,365	1,705	1,994

Foinse: Ráitis airgeadais ó Oifig na nOibreacha Poiblí; ón Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil; ón Roinn Oideachais agus Scileanna; ón Roinn Iompair, Turasóireachta agus Spóirt; ón Roinn Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta; ón Roinn Sláinte; ón Roinn Leanaí agus Gnóthaí Óige; ón Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannais; ón Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara; ón Roinn Coimirce Sóisialaí; ón Roinn Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádúrtha; ón Roinn Cosanta; ón Roinn Post, Fiontar agus Nuálaíochta; ón gCiste Rialtais Áitiúil; agus ón gCiste Comhshaoil (níl iniúchadh déanta ar ráitis airgeadais 2015).

Nótaí: a Rinneadh coigeartuithe in 2014 ar mhéideanna a tuairiscíodh roimh 2014 chun méideanna nach raibh san áireamh roimhe sin a léiriú.

b Ba é €459 milliún an leithdháileadh iomlán CMÁ ón gCiste Rialtais Áitiúil in 2015. Leithdháileadh é sin mar seo a leanas: Tithíocht €131 mhilliún; Bóithre €22 mhilliún; Ilchuspóireach/lánroghnach €306 mhilliún.